

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657:338.2

Колєсніченко А.С., асистент кафедри
економічного аналізу та обліку
*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА БАНКУ І БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ В КОНТЕКСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ: ЗМІСТОВНО-ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Колєсніченко А.С. Облікова політика банку і бюджетної установи в контексті здійснення процесу управління: змістовно-порівняльний аспект. У статті визначено, що специфіка побудови облікового процесу банківського та державного секторів економіки окреслює комплекс підходів, методик, технік та процедур відповідно до особливостей тих операцій, які характеризують діяльність банку або бюджетної установи. Обґрунтовано, що спираючись на низку уніфікованих організаційно-методологічних аспектів формування облікової політики, банківський і державний сектори демонструють індивідуальний підхід до побудови моделі обліково-аналітичного та нормативно-правового забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Доведено, що грамотна облікова політика сприяє ефективному розподілу та використанню економічних ресурсів установи, створює умови для залучення додаткових резервів і можливостей, що дає змогу комплексно розробляти шляхи досягнення цільових орієнтирів господарювання.

Ключові слова: облікова політика, банк, бюджетна установа, система управління, обліково-аналітичне забезпечення, регулювання, нормативно-правова база.

Колєсніченко А.С. Учетная политика банка и бюджетного учреждения в контексте процесса управления: сущностно-сравнительный аспект. В статье освещено, что специфика построения учетного процесса банковского и государственного секторов экономики определяет комплекс подходов, методик, техник и процедур в соответствии с особенностями тех операций, которые характеризуют деятельность банка или бюджетного учреждения. Обосновано, что опираясь на ряд унифицированных организационно-методологических аспектов формирования учетной политики, банковский и государственный секторы демонстрируют индивидуальный подход к построению модели учетно-аналитического и нормативно-правового обеспечения процесса принятия управленческих решений. Доказано, что грамотная учетная политика способствует эффективному распределению и использованию экономических ресурсов учреждения, создает условия для привлечения дополнительных резервов и возможностей, комплексно позволяет разрабатывать пути достижения целевых ориентиров.

Ключевые слова: учетная политика, банк, бюджетное учреждение, система управления, учетно-аналитическое обеспечение, регулирование, нормативно-правовая база.

Koliesnichenko A.S. Bank's and budget institution's accounting policies in the context of management process: meaningful and comparative analysis. In this article it was determined that the specifics of the process of building banking and the public sector defines a set of approaches, methods, techniques and procedures according to the characteristics of operations attributable to the bank or budget organization. It was proved that relying on a number of unified methodological and organizational bases of formation of accounting policy, banking and government sectors show an individual approach to model building accounting and analytical and regulatory support decision-making. It was discovered that the competent accounting policy promotes efficient allocation and use of economic resources agencies, creating conditions for attracting additional reserves and possibilities that allows you to develop complex targets.

Keywords: accounting policies, bank, public institutions, governance, accounting and analytical support, regulatory and legal framework.

Постановка проблеми. У сучасних умовах соціально-економічного середовища, загострення проблеми підвищення конкурентоспроможності національного виробництва під впливом глобалізації, зниження ступеня прогнозованості показників фінансово-господарської діяльності економічних суб'єктів відбувається ускладнення підходів до систематизації інформаційно-аналітичного інструментарію управлінської структури облікової служби та формування нормативної бази, яка регулює методично-організаційні засади в галузі фінансового, податкового та управлінського обліку.

За низкою параметрів організація та методика реалізації бухгалтерського обліку на підприємствах та установах визначається комплексом положень, прийнятих і затверджених суб'єктом господарювання в його обліковій політиці. У сучасних умовах її наявність та дотримання є обов'язковими вимогами Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Облікова політика установи виступає основою внутрішнього регулювання обліку і для набуття нею нормативного статусу її формалізують у вигляді відповідного організаційно-розпорядчого документу, наказу про облікову політику або розпорядження керівника підприємства. Даний документ затверджується Міністерством фінансів та відтворює основні складники облікової політики.

На законодавчому рівні облікова політика визначена як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» поширюється на всіх юридичних осіб, які створені відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності. Це зумовлює обов'язковий характер розробки облікової політики для бюджетних і банківських установ.

Проте бюджетні установи як специфічні суб'єкти господарювання є неприбутковими організаціями та мають відмінний вектор облікової політики. Діяльність банківського сектору пов'язана з особливими підходами до традиційних прийомів і технік ведення бухгалтерського обліку та складання звітності. Крім того, Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України, затверджені Наказом Мінфіну № 635 від 27.06.2013, мають право застосовувати всі юридичні особи, крім банків, бюджетних установ та суб'єктів господарювання, які, відповідно до законодавства, опираються на Міжнародні стандарти фінансової звітності.

Упродовж 2014–2015 рр. роль валютно-курсової та грошово-кредитної політики під час формування та виконання бюджету суттєво зросла, що посилює необхідність їх узгодження [36].

Сукупно ці фактори виступають підґрунтям для визнання доцільності проведення комплексного аналізу кожного з названих напрямів щодо організаційних та методичних аспектів формування облікової політики для прийняття управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розробки та реалізації облікової політики як важливого складника облікової системи знайшли своє відображення в працях цілої плеяди вітчизняних науковців та практиків, зокрема: А.А. Бойчук [8], С.В. Брік [9], П.Є. Житного [16], О.Г. Кореневої [19; 20], Н.Ю. Мардус [9], О.В. Мірошніченко [20], Т.Г. Савченко [20] та ін. Істотний внесок у розкриття організаційно-методичних основ формування облікової політики банку, зокрема в контексті особливостей функціонування банківської системи, зробили такі вчені-економісти, як Л.М. Кіндрацька [18], С.М. Міщенко [23], Н.М. Побережна [26; 27], Г.І. Спак [34] та ін. Значних результатів у розкритті проблем та визначенні перспектив розвитку облікових механізмів державного сектору економіки, дослідженні питань складання облікової політики у бюджетній установі досягли Н.В. Артеменко [4–6], Л.О. Гуцайлюк [11], Р.Т. Джога [12], Ю.А. Верига [10], Т.В. Канева [17], Т.Г. Мельник [22], О.В. Писарчук [25], М.В. Рета [29], С.В. Свірко [30; 31], Є.Ю. Шара [35] та інші науковці. Однак спроба здійснити порівняльну характеристику формування облікової політики у банку та бюджетній установі, висвітлити особливості визначення її складників у таких різних напрямках діяльності не знайшла свого відтворення в наукових здобутках сучасних учених.

Постановка завдання. Мета статті полягає в аналізі правил і підходів до обрання облікової політики в банківській і бюджетній сферах та обґрунтуванні її ролі як інструменту побудови ефективної системи бухгалтерського обліку для управління суб'єктом господарювання.

Виклад основних результатів. Усі аспекти формування та функціонування системи бухгалтерського обліку в їх інформаційному та організаційно-методичному взаємозв'язку розкриваються в обліковій політиці. Кожна банківська та бюджетна установа має розробити та затвердити облікову політику.

Зміст і структура облікової політики мають забезпечувати організацію роботи облікової системи так, щоб облік максимально сприяв вирішенню проблем контролю та управління у внутрішньому середовищі та за взаємодії із зовнішніми економічними агентами. Облікова політика суб'єкта господарювання має забезпечувати достовірність та інформативність звітних даних, виконувати балансує функцію щодо інтересів різних груп користувачів фінансової та іншої звітності, відповідати за своєчасне формування аналітичної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, мінімізуючи при цьому рівень податкового навантаження та вірогідність виникнення непередбаче-

них витрат. Усі ці фактори дають змогу трактувати облікову політику як один з основних інструментів контролю та управління господарюючим суб'єктом [21, с. 108].

Методологічною основою для формування облікової політики незалежно від виду і форми діяльності виступають ключові принципи бухгалтерського обліку та звітності, а також загальні принципи роботи організаційно-управлінського механізму.

Підґрунтям для відтворення процесу управління бюджетною установою виступає достовірна інформація щодо отримання бюджетного асигнування, надходження коштів спеціального фонду, проведення фактичних і касових витрат, результатів виконання кошторису окремо загальним та спеціальним фондом та в цілому організацією [28, с. 127].

Облікова політика бюджетної установи має свої особливості, які полягають, головним чином, у формі ведення бухгалтерського обліку. Відповідно до Інструкції про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання [2], бухгалтерський облік на даних організаціях здійснюється за меморіально-ордерною формою.

Ключовими аспектами, які відображають специфіку формування облікової політики бюджетної установи, виступають такі твердження:

– джерелом покриття витрат установи є асигнування загального фонду та надходження коштів спеціального фонду;

– методика обліку витрат має застосовуватися окремо до кожного напрямку: для обліку витрат загального та витрат спеціального фонду;

– підсумки реалізації господарської діяльності бюджетної установи та оцінка їх ефективності визначаються як результат виконання кошторису один раз на рік у кінці звітного року [17].

Жорстка регламентація методології бухгалтерського обліку бюджетних установ забезпечує його єдність і дає змогу здійснювати аналіз показників діяльності всіх бюджетних установ у цілому. На цій основі формуються зведені дані для контролю над виконанням кошторисів і бюджетів усіх рівнів [17].

Такий підхід докорінно відрізняє головні засади формування облікової політики бюджетної і банківської сфер.

Банк самостійно визначає свою облікову політику, розробляє систему і форми управлінського обліку, внутрішньої звітності та контролю операцій, закріплює права працівників на підпис документів, затверджує правила та порядок документообігу і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку [20, с. 136].

Кожна банківська установа розробляє та затверджує облікову політику, яка повинна включати документи, що відтворюють особливості діяльності та масштабність операцій банку, умови роботи його філіалів та відділень [13, с. 132–133; 24].

Ключові відмінності між обліковою політикою банку та Міжнародними стандартами фінансової звітності визначаються розбіжностями, які існують між Національними положеннями (стандартами) та Міжнародними стандартами фінансової звітності.

На основі узагальнення результатів теоретичних досліджень та практичних здобутків у галузі формування облікової політики у банківському та державному секторах економіки, розкриття положень нормативно-правової бази, яка слугує підґрунтям для формалізації підходів до відтворення ключових засад облікового процесу на підприємстві, автором проаналізовано теоретико-методичні аспекти, які визначають сутність і особливості складання облікової політики у цих сферах діяльності (таб. 1).

За даними аналізу основних правил, факторів формування та механізмів побудови облікової політики в банку та бюджетній установі можна зробити висновок, що доцільно виділити ідентичні аспекти у теоретико-методологічній архітектурі облікової моделі кожного із цих секторів функціонування економічної системи. Крім того, можна ідентифікувати основні засади здійснення обліку на підприємствах за формальною ознакою, яка пов'язана з керівним та регулюючим апаратом конкретного суб'єкта господарювання, строковими нормативами щодо подання звітності тощо.

При цьому існують численні розбіжності у підходах до вираження способів і прийомів обробки та представлення обліково-аналітичної інформації відповідним користувачам для управління, що зумовлено специфікою управлінських систем та організаційно-структурними відмінностями вказаних об'єктів дослідження. Методологічна основа, що визначає принципи формування облікових систем банків і бюджетних установ, відповідає за формалізацію цілей функціонування таких об'єктів. Однак опираючись на схожі принципи, кожна зі сфер має специфічну мету створення облікової політики. Банки, виступаючи підсистемою корпоративних структур і учасниками здійснення міжнародних фінансово-економічних операцій, визначають свої облікові завдання виходячи із цих факторів. Фокусом господарських процесів бюджетної установи виступає кошторис [14; 15], що зумовлює спрямування всіх процесів, форм і методів забезпечення його виконання.

Набір чинників, які впливають на процес складання облікової політики суб'єктів господарювання, характеризується різними складниками. У банківському секторі фактори відіграють визначальну роль у контексті позиціонування конкретного банку в системі надання кредитно-фінансових послуг, набуття конкурентних переваг у національній площині і в міжнародному бізнес-середовищі [26; 33]. Представники державної сфери через підвищений ступінь регульованості мають урахувати більш розширену палітру зовнішніх умов та, головним чином, внутрішніх вимог відповідності нормам та стандартам господарювання.

Особливості формування облікової політики банку та бюджетної установи

Критерій порівняння	Облікова політика банку	Облікова політика бюджетної установи
Визначення	Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності [1] Облікова політика – це сукупність визначених у межах чинного законодавства принципів, методів і практичних процедур, які прийняті банком та використовуються для ведення бухгалтерського обліку, складання і надання фінансової звітності. Облікова політика є інструментом, який впливає як на форми та методи ведення обліку, так і на фінансові результати діяльності банку та сплачені ним податки	Облікова політика суб'єкта державного сектору визначається у розпорядчому документі, в якому мають бути встановлені методи оцінки, обліку, види сегментів та їх пріоритетність і процедури, які має застосувати суб'єкт державного сектору та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більше ніж один варіант, та порядок організації бухгалтерського обліку
Мета формування	Конкретизація порядку використання способів ведення обліку, які допускаються в нормативних актах; надання нормативного статусу самостійно розробленим способам ведення обліку; встановлення механізмів реалізації способів обліку відповідно до структури та специфіки діяльності банку	Встановлення на конкретній установі таких методів ведення бухгалтерського обліку, які забезпечать якісне кошторисне планування і складання звітності
Нормативне регулювання	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», НП(С)БУ, рішення керівництва банку	Бюджетний кодекс України, Закон України «Про державний бюджет», Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ та організацій та Порядок його застосування, НП(С)БО 125, Методрекомедації
Ефект від складання	Інформаційно-аналітичне забезпечення на практиці дієвої, обґрунтованої для конкретних умов функціонування банку раціональної системи управління процесом обліку	Відображення всіх операцій, які пов'язані з виконанням кошторису й узагальненням даних обліку у звітності
Строк складання	Послідовно із року в рік, окрім випадків, коли до облікової політики вносяться зміни	Один (звітний) рік
Складники облікової політики	Принципи обліку статей звітності; методи оцінки окремих статей; факти, які зумовлюють зміни в обліковій політиці	Методичний складник відповідає за комплекс методів та прийомів, які використовуються в обліку. Організаційний складник облікової політики, який регулює в повному обсязі механізм організації облікової роботи в кожній конкретній бюджетній установі за окремо визначеним об'єктом обліку. Інформаційний складник, який створює базу для обліково-аналітичних процедур
Ключові чинники	Європейські та загальносвітові тенденції щодо вдосконалення теоретико-методичного інструментарію та параметрів обліку корпоративних структур; ступінь сприйняття облікового процесу як підсистеми управління банку; використання обґрунтованих методик щодо проведення аналітичної роботи; дотримання положень актуальної нормативно-аналітичної бази	Рівень бюджету, з якого здійснюється фінансове забезпечення відповідної бюджетної установи (державний чи місцевий); рівень бюджетної установи як розпорядника коштів; галузева належність бюджетної установи, відповідно до якої визначається специфіка діяльності установи; рівень фінансово-матеріального забезпечення бюджетної установи; кількість персоналу, що працює в установі; обсяги діяльності бюджетної установи та, відповідно, споживання запасів; обсяги та види діяльності; ступінь автоматизації облікового процесу тощо

Особи, відповідальні за організацію та формування облікової політики	Керівник та головний бухгалтер	Керівник та головний бухгалтер
Відображення змін в обліковій політиці	Будь-які зміни в обліковій політиці, що мають суттєвий вплив на показники звітнього або майбутніх періодів, повинні бути описані із зазначенням їх причин і змін у відповідних статтях. Зміни положень облікової політики на наступний рік та причини цих змін мають бути відображені у пояснювальній записці до річного звіту банку	Внесення змін в облікову політику відбувається у виняткових випадках

Джерело: складено автором на основі [10; 19; 20; 25; 30; 34]

Звертає на себе увагу й питання встановлення вимог до внесення змін в облікову політику установи. На відміну від банків, де основним критерієм для правомірного внесення змін до облікової політики виступає суттєвість впливу таких трансформацій на показники звітнього чи майбутнього періоду, бюджетна установа може коригувати положення своєї облікової політики у виняткових випадках, визначених у НП(С)БО 125 та Методрекомендаціях.

Оточуюче середовище, розвиненість систем управління, корпоративних та внутрішньогалузевих зв'язків, які зумовлені нормативно-правовим забезпеченням, комплексно впливають на формування облікової політики та облікової стратегії в цілому. Інституціональна модель, яка використовується, слугує індикатором ефективності управлінських структур, побудованих на обліково-аналітичній базі, яка ґрунтується на якісних і науково-практичних особливостях діяльності, властивих банківському та бюджетному секторам. Диференційована правова база, що відповідає за регулювання визначеного кола питань, регламентує ключові розбіжності у формуванні напрямів складання облікової політики.

Виходячи із тверджень, досягнутих у результаті проведеного сутнісно-порівняльного аналізу, необхідно зробити висновок, що за теоретико-методологічними та формальними параметрами побудова облікової політики банку і бюджетної установи ґрунтується на умовно уніфікованому підході. Однак організаційні, структурні, функціональні, інституціональні аспекти, які створюють практичну

платформу для здійснення облікового процесу та всебічного забезпечення його в державному і банківському секторах, визначають індивідуальний вектор у контексті стратегічного планування та розробки збалансованої системи управління.

Розробка облікової політики в бюджетних установах і банках є трудомістким процесом та вимагає від виконавців та управлінців певних здібностей, кваліфікації, практичного досвіду і підготовки.

Висновки. У межах проведеного дослідження визначено, що специфіка побудови облікового процесу банківського та державного сектору економіки окреслює комплекс підходів, методик, технік та процедур відповідно до особливостей тих операцій, які характеризують діяльність банку або бюджетної установи. Обґрунтовано, що спираючись на низку уніфікованих організаційно-методологічних аспектів формування облікової політики, банківський і державний сектори демонструють індивідуальний підхід до побудови моделі обліково-аналітичного та нормативно-правового забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Доведено, що грамотна облікова політика сприяє ефективному розподілу та використанню економічних ресурсів установи, створює умови для залучення додаткових резервів і можливостей, що комплексно дає змогу розробляти шляхи досягнення цільових орієнтирів господарювання.

Подальші дослідження доцільно проводити у сфері аналізу особливостей облікового забезпечення процесу управління суб'єктами господарювання державного і недержавного секторів.

Список літератури:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Про затвердження Інструкції про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання : Наказ Державного казначейства України від 27.07.2000 № 68 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0570-00>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок», затверджене Наказом Мініфіну від 24.12.2010 № 1629 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0090-11>.

4. Артеменко Н.В. Нормативно-правове забезпечення регулювання бухгалтерського обліку в бюджетних установах / Н.В. Артеменко, А.С. Колесніченко // Соціально-економічний розвиток України: проблеми та перспективи : [кол. монографія] / За ред. О.В. Маноїленко. – Х. : С.Г. Рожко, 2015. – С. 51–62.
5. Артеменко Н.В. Облік у бюджетних установах: проблеми реформування та напрями їх вирішення / Н.В. Артеменко // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – 2015. – № 26(1135). – С. 106–110.
6. Артеменко Н.В. Удосконалення звітності бюджетних установ як елемента реформування бюджетного обліку / Н.В. Артеменко // Міжнародна науково-практична конференція «Соціально-економічні аспекти розвитку економіки та менеджменту» (Львів, 25–26 вересня 2015 р.). – Львів : ЛЕФ, 2015. – С. 123–125.
7. Барановська Т.В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.04 / Т.В. Барановська. – К., 2005. – 250 с.
8. Бойчук А.А. Актуальні проблеми облікової політики підприємств / А.А. Бойчук, В.О. Бойчук // Сталій розвиток економіки. – 2010. – № 3. – С. 189–192.
9. Брік С.В. Особливості формування учетної політики на підприємстві / С.В. Брік, Н.Ю. Мардус // Труды VII Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів» «Оптимум-2010». – Харків : НТУ «ХПІ», 2010.
10. Верига Ю.А. Облік у бюджетних установах : [навч. посіб.] / Ю.А. Верига [та ін.]. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 592 с.
11. Гуцайлюк Л.О. Облікова політика бюджетних установ в умовах ринкового середовища / Л.О. Гуцайлюк // Вісник СНУ ім. В. Даля. – 2003. – № 1. – С. 39–41.
12. Джога Р.Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : [навч. посіб.] / Р.Т. Джога. – К. : КНЕУ, 2001. – 250 с.
13. Єршова Н.Ю. Дослідження особливостей організації обліку та обліку доходів і витрат у банках / Н.Ю. Єршова, Є.О. Черкасова // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ». Темат. вип. «Технічний прогрес та ефективність виробництва». – 2012. – № 25. – С. 131–139.
14. Єршова Н.Ю. Методичні підходи до аналізу виконання кошторису видатків бюджетними установами / Н.Ю. Єршова, Ю. Стребкова // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2014» : тр. 10-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (2–4 грудня 2014 р.). – Харків : НТУ «ХПІ», 2014. – С. 18–22.
15. Єршова Н.Ю. Теоретичні засади використання коштів бюджетними установами / Н.Ю. Єршова, Ю.Д. Стребкова // Тези доп. 23-ї Міжнар. наук.-практ. конф. «Інформаційні технології : наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я» (MicroCAD-2015) (20–22 травня 2015 р.) ; ред. Є. І. Сокол. – Харків : НТУ «ХПІ», 2015. – Ч. 3. – С. 138.
16. Житний П. Визначення впливу зовнішніх чинників на формування облікової політики / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 2. – С. 19–25.
17. Канєва Т.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : [навч. посіб.] / Т.В. Канєва. – К. : Книга, 2004. – 180 с.
18. Кіндрацька Л. Бухгалтерський облік в управлінні банком / Л. Кіндрацька // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 7. – С. 49–51.
19. Коренева О.Г. Нормативне забезпечення організації бухгалтерського обліку в банках України / О.Г. Коренева // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – Суми, 2003. – Т. 8. – С. 134–139.
20. Коренева О.Г. Організація обліку в банку: [навч. посіб.] / О.Г. Коренева, О.В. Мірошніченко, Т.Г. Савченко. – Суми : УАБС НБУ, 2008. – 273 с.
21. Кубік В.Д. Облікова політика як інструмент контролю та управління фінансовими результатами / В.Д. Кубік // Облік і контроль в управлінні економічною стійкістю підприємств в умовах глобалізації : [монографія] / За ред. д.е.н., проф. В.Ф. Максимової. – Одеса : ОНЕУ, 2014. – С. 106–121.
22. Мельник Т.Г. Облік та аудит діяльності бюджетних установ / Т.Г. Мельник. – К. : Кондор, 2009. – 412 с.
23. Міщенко С.М. Облікова політика в системі управління банком: дис. ...канд. екон. наук : спец. 08.06.04 / С.М. Міщенко. – К., 2004. – 276 с.
24. Осокіна Т.М. Бухгалтерський учет в банках : [учебний курс (учебно-методический комплекс)] / Т.М. Осокіна. – М. : МИЭМП, 2010. – 148 с.
25. Писарчук О.В. Особливості формування облікової політики бюджетних установ / О.В. Писарчук // Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. – 2010. – № 18(II). – С. 189–195.
26. Побережна Н.М. Деякі аспекти діяльності банківської системи України / Н.М. Побережна, А.С. Колесніченко // Актуальні проблеми управління економічним розвитком: збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції та II Міжвузівського молодіжного науково-практичного форуму: «Наука і освіта – запорука розвитку економіки» / За ред. Н.М. Побережної, Н.Ю. Мардус, С.В. Брік, Є.М. Строкова. – Харків : НТУ «ХПІ», 2014. – С. 48–50.
27. Побережна Н.М. Зарубіжний досвід грошово-кредитної політики та особливості застосування деяких аспектів банківської системи в Україні / Н.М. Побережна, А.С. Колесніченко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2014. – № 2(43). – С. 33–38.
28. Погорєлов І.М. Питання планування доходів та видатків у бюджетних установах / І.М. Погорєлов, Д.М. Карпович // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ». Темат. вип. «Актуальні проблеми розвитку українського суспільства». – 2012. – № 31. – С. 126–131.
29. Рета М.В. Управлінський облік в бюджетних установах: проблеми та перспективи розвитку / М.В. Рета // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2013» : тр. 9-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (3–5 грудня 2013 р.). – Харків : ХПІ, 2013. – С. 44–46.
30. Свірко С.В. Облікова політика бюджетних установ як дієвий інструмент оптимізації їх бухгалтерського обліку / С.В. Свірко // Фінанси, облік і аудит. – 2015. – Вип. 1. – С. 269–295.
31. Свірко С.В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах : [навч. посіб.] / С.В. Свірко ; вид. 2-ге, без змін. – К. : КНЕУ, 2006. – 380 с.
32. Сиром'ятникова О.В. Фінансові результати діяльності банку як об'єкт аналітичного дослідження / О.В. Сиром'ятникова, О.Ю. Іванова // Труды VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів та молодих вчених «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність» (20 грудня 2015 р.). – Х. : НТУ «ХПІ», 2015. – С. 71–72.

33. Смоковський В.Е. Стратегическое планирование в коммерческом банке / В.Е. Смоковский, Н.Н. Побережная // III Міжвузівський молодіжний науково-практичний форум: «Наука і освіта – запорука розвитку економіки». – Харків : НТУ «ХПІ». – 2016 – С. 67–69.

34. Сп'як Г.І. Облікова політика в управлінні банком: організаційно-методичний аспект / Г.І. Сп'як // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. «Економіка». – 2011. – Вип. 17. – С. 392–397.

35. Шара Є.Ю. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях : [навч. посіб.] / Є.Ю. Шара, О.М. Андрієнко, Л.І. Жидєєва. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 440 с.

36. Шемаєва Л.Г. Оцінка дисбалансів у бюджетній сфері та шляхи їх подолання. Аналітична записка / Л.Г. Шемаєва, Н.В. Корень ; Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1800/>.

УДК 657.1:658.115

Ларікова Т.В., к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Цятковська О.В., к.е.н., старший викладач кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ФІНАНСОВІ АКТИВИ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ: ХАРАКТЕРИСТИКА, ОБЛІК, АВТОМАТИЗАЦІЯ

Ларікова Т.В., Цятковська О.В. Фінансові активи в державному секторі: характеристика, облік, автоматизація. У статті досліджено поняття «фінансові активи», визначено їх склад. Узагальнено нормативно-правову базу регулювання обліку фінансових активів. Окреслено обліковий процес фінансових активів, наведено номери рахунків, визначено їх призначення та відображення в обліку. Для автоматизації обліку фінансових активів запропоновано використовувати програму «Парус-Бюджет», узагальнено її переваги.

Ключові слова: фінансові активи, дебіторська заборгованість, грошові кошти, фінансові інвестиції, облік, автоматизація, «Парус-Бюджет».

Ларікова Т.В., Цятковская Е.В. Финансовые активы в государственном секторе: характеристика, учет, автоматизация. В статье исследовано понятие «финансовые активы», определен их состав. Определена нормативно-правовая база регулирования учета финансовых активов. Очерчен учетный процесс финансовых активов, приведены номера счетов, определены их назначение и отражение в учете. Для автоматизации учета финансовых активов предложено использовать программу «Парус-Бюджет», обобщены ее преимущества.

Ключевые слова: финансовые активы, дебиторская задолженность, денежные средства, финансовые инвестиции, учет, автоматизация, «Парус-Бюджет».

Larikova T.V., Tsyatkovskaya E.V. Financial assets in the public sector: description, accounting, automation. The term “financial assets” and its structure are determined in the article. The legal framework of financial assets accounting is generalized. The financial assets accounting process is defined; it includes definition of account numbers and their purpose for recording. For the purpose of automation of the financial assets it is proposed to use the “Parys-Budget” software; its benefits are summarized.

Keywords: financial assets, accounts receivable, cash, financial investments, accounting, automation, Parys-budget.

Постановка проблеми. Процес модернізації обліку в бюджетному секторі набирає оберти. Трансформація має досить масштабний характер і охоплює перегляд укрупнених об'єктів обліку, виникнення нових об'єктів обліку в державному секторі. Серед активів бюджетних установ виділяють фінансові активи, тому дослідження сутності фінансових

активів та облікового механізму з використанням інформаційних технологій є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку та автоматизації системи обліку в бюджетних установах займалася низка вітчизняних та зарубіжних учених, таких як: Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Р.Т. Джога, М.Р. Лучко, І.О. Кондра